

TIDLIG INNSATS FOR LIVSLANG LÆRING

Kvalitetsplan for barnehagene i Midt-Troms

2012-2016

Region Midt-Troms

Bardu Dyroy Lavangen Målselv Salangen Berg Lenvik Torsken Tranøy Troms Fylkeskommune

15.03.2012

Innhold

1.0	Bakgrunn for kvalitetsplanen.....	Side 2
2.0	Innledning.....	Side 3
3.0	Visjon.....	Side 4
4.0	Barnehagen som språklig arena.....	Side 5
5.0	Barnehagen som sosial arena.....	Side 7
6.0	Foreldre som ressurs.....	Side 9
7.0	Barnehagen som lærende organisasjon.....	Side 10
8.0	Vedlegg - Bruk av egenvurderingsskjema.....	Side 11
9.0	Vedlegg – Tiltaksplan og kompetanseutviklingsplan	

1.0 Bakgrunn for kvalitetsplanen

I regionen har det vært arbeidet på mange ulike måter med frafall tidligere. Etter å ha gjennomgått resultater og kartlagt hvor vi står, mener vi at vi nå må arbeide med et mer helhetlig system mot frafall i videregående skole. Vi må samordne systemet med det mål å etablere et gjennomgående kvalitetssystem fra barnehage til videregående skole. Det må etableres tettere samarbeid mellom barnehage og skole, og mellom andre tverrfaglige instanser som PPT, barnevern og BUP.

Målet for prosjektet "Tidlig innsats mot frafall i videregående skole" er å etablere et levende kvalitetssystem som har forebygging og tidlig intervensjon som hovedmål. I praksis betyr det et system for kartlegging og observasjon som har som mål å identifisere de barna som på et senere tidspunkt vil kunne utvikle faglige og/eller sosiale vansker og dermed også å identifisere disse barna. Systemet må også inneholde forpliktende beskrivelser for hvordan barnehage og skole på et tidlig tidspunkt retter økt innsats mot disse barna.

Tove Fedje, regionkontakt
Region Indre Midt-Troms

Linda Johansen, rådgiver
PPT Midt-Troms

Grete Berg Fosseng, styrer
Asphaugen barnehage

Stian Eliseussen, styrer
Karlstad barnehage

Merete Henriksen, styrer
Silsand barnehage

Jorunn Indseth, rådgiver
PPT Salangen/Lavangen/Dyrøy

Inger Stenseth, styrer
Olsborg barnehage

Roger Bendiksen, leder
Pedagogisk Senter

2.0 Innledning

TIDLIG INNSATS FOR LIVSLANG LÆRING PLAN FOR KVALITETSUTVIKLING I BARNEHAGENE I MIDT TROMS

Kvalitetsplan for barnehagen skal utvikle barnehagen som en enda tydeligere læringsarena og bidra til å øke fokus på barnehagens rolle i forhold til forebygging og tidlig intervensjon. Fokus i barnehagene rettes i større grad mot kvalitet og innhold.

Kvalitetsplanen skal for barnehagene i Midt Troms være med på å bidra til:

- Å utvikle et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet i alle barnehager
- Å styrke barnehagen som læringsarena
- At alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap
- Å legge til rette for tverrfaglig samarbeid
- Å redusere frafallet i videregående skole

Planen bygger på Rammeplan for barnehage, St.meld. nr. 41 (2008-2009) Kvalitet i barnehagen, NOU 2009 – Rett til læring, NOU 2010 – Mestring og mangfold, NOU 2010 – Med forskertrang og lekelyst samt St.meld. nr. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap – Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.

Kvalitetsplanen er:

- Et styringsdokument for ansatte i barnehagene og barnehageeiere
- En orientering til politikere om fokusområdene i barnehagene i Midt Troms
- Et grunnlag for kompetanseheving og – utvikling
- En informasjon til foresatte

Et kompetent personale er avgjørende for et barnehagetilbud med høy kvalitet. Det er derfor viktig å legge til rette for kompetanseutviklingstiltak. Det utarbeides en egen kompetanseplan som er i tråd med kvalitetsplanen. Kvalitetsplanen skal være tydelig og kortfattet og ikke utfyllende for all virksomhet i barnehagene. Kvalitetsplanen skal skape felles fokus for utvikling og vekst.

Fokusområder er:

- Barnehagen som språklig arena
- Barnehagen som sosial arena
- Foreldre og foresatte som ressurs
- Barnehagen som lærende organisasjon

Til hvert fokusområde er det formulert mål. Målene retter seg mot barnas læring og utvikling, er formulert som prosessmål.

3.0 Visjon

“BARNEHAGEN – EN GOD LÆRINGSARENA FOR ALLE BARN”

Overordnet målsetting for alle barnehager i Midt Troms.

KVALITETEN I BARNEHAGEN

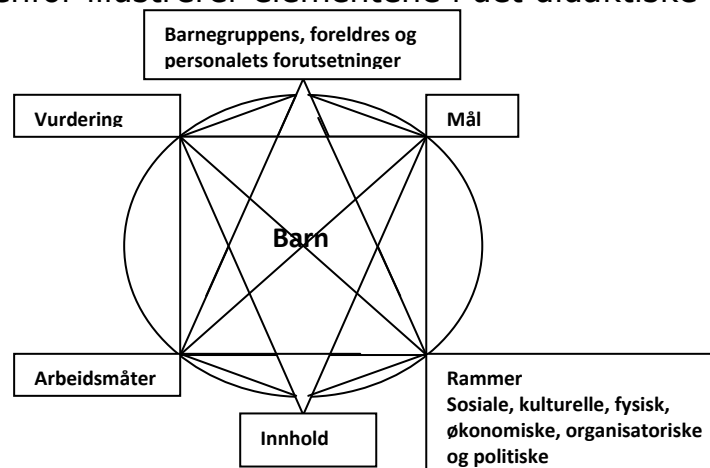
Kvalitet utvikles i barnehagen gjennom kontinuerlige prosesser mellom barn/voksne og innhold, og kan vurderes på ulike måter:

- Subjektiv vurdering av kvalitet kan defineres som hvordan brukere og andre aktører vurderer tilbudet barnehagen gir.
- Objektiv vurdering av kvalitet kan forklares som rammefaktorene og forutsetningene for å gi et barnehagetilbud av høy kvalitet.
- Prosesskvalitet handler om innholdet, hvor prosess- og samspillkvalitet er knyttet til hverandre. Kvalitet handler om hva ansatte gjør og hvordan gjennomføringen er.

Den didaktiske relasjonsmodellen viser hvilke faktorer som må være tilstede i et pedagogisk systematisk barnehagetilbud. Kvalitet i barnehagen handler om hva ansatte gjør og hvordan gjennomføringen er. Didaktikk handler om tilrettelegging av lærings- og utviklingsprosesser, med momenter som læringens innhold, mål og lærestoff, gjennomføring, metode og arbeidsmåter, dokumentasjon og evaluering, sosiale, kulturelle og fysiske rammer for læring, personalet, barna, rom, utstyr med mer og sammenhengen mellom disse. Innenfor modellen kan man stille spørsmål om:

- Hva skal barn lære?
- Hvorfor skal de lære det?
- Hvordan skal de lære det?
- Kan de lære det?
- Har de lært det?
- Hvilke rammefaktorer spiller inn?

Spørsmålene ovenfor illustrerer elementene i det didaktiske arbeidet.

4.0 Barnehagen som språklig arena

Å utvikle språket er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Gjennom språket lærer vi å forstå oss selv og omgivelsene rundt oss, og det hjelper oss til å reflektere og organisere tankene våre. Det gir oss en identitet, fellesskap med andre mennesker og tilhørighet i det samfunnet vi lever i. Språkstimulering er en av barnehagens viktigste oppgaver. I rammeplan for barnehagen vektlegges tidlig og god språkutvikling som en viktig del av barnehagens innhold.

“Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen.” Rammeplan for barnehagen s.29
En forsinket utvikling er ikke bare et språklig problem, men noe som berører hele livssituasjonen for de barn som rammes. Det kan påvirke barnets utvikling sosialt, emosjonelt og intellektuelt, og øke risikoen for senere lese og skrivvansker, lærevansker og psykososiale vansker.

MÅLSETTING:

- Alle barn skal kunne lytte, observere og gi respons i gjensidig samhandling med barn og voksne.
- Alle barn skal videreutvikle sin begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd.
- Alle barn skal kunne bruke sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter, og å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.
- Alle barn skal få et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtale, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping.

PROSESSMÅL:

- I vår barnehage skaper personalet et språkstimulerende miljø ved å være bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst.
- I vår barnehage fremmer personalet tillit mellom barn, og mellom barn og voksne, slik at barn føler glede ved å kommunisere og trygghet til å benytte ulike språk og tekstformer i hverdagen.
- I vår barnehage tilrettelegger personalet for meningsfylte opplevelser, og skaper tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner.

- I vår barnehage legger personalet til rette for at barn skal møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger, og støtter barns initiativ når det gjelder å telle, sortere, lese, lekeskrive eller til å diktere tekst.
- I vår barnehage viser personalet forståelse for betydningen av barns morsmål. Personalet oppmuntrer barn med to eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk.
- I vår barnehage støtter personalet barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklige aktive eller har sen språkutvikling.
- I vår barnehage baserer vi det pedagogiske arbeidet på kunnskap om barn og barns utvikling og læring individuelt og i gruppe.

PROSESSMÅLENE VURDERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Ansattes refleksjon over egen praksis
- Foreldresamarbeid
- Tverrfaglig samarbeid

5.0 Barnehagen som arena for utvikling av sosial kompetanse

Tidlige erfaringer med jevnaldrende har stor betydning for barns samspillferdigheter. Dette gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap (Rpl 2011). Læring og danning foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet, og er nært sammenvevd med lek, oppdragelse og omsorg. Miljøet i barnehagen må være preget av trygghet og anerkjennelse, og gi rom for bekreftelser, opplevelser og mestring på ulike alders- og utviklingsnivå. Personale må støtte barna i å bygge opp, samt verne om gode relasjoner og vennskap. Sosial kompetanse har vist seg å være en viktig ressurs når man skal mestre stress og motgang i livet. Det er viktig for å unngå drop-out fra skolen, depresjon, kriminalitet, rusmisbruk og annen problematferd.

MÅLSETTING

- Alle barn skal, ut fra modningsnivå/ alder ha adekvate ferdigheter innenfor områdene:
 - Empati og rolletaking
 - Prosocial adferd
 - Selvkontroll
 - Selvhevdelse
 - Lek, glede og humor
- Alle barn skal få støtte i sin sosiale og emosjonelle utvikling.
- Alle barn skal få støtte i utvikling av et godt selvbilde.

PROSESSMÅL

- Vår barnehage har kunnskap og handlingskompetanse til å støtte og lede barn i samspill, lek og inkludering for å legge til rette for læring av sosial kompetanse.
- Vår barnehage samhandler med foreldre for sammen å støtte barna i deres utvikling av sosial kompetanse.
- Personalet i vår barnehage er bevisst sin egen rolle som gode rollemodeller for barna.
- Vår barnehage er anerkjennende overfor alle foreldre, uansett kultur og sosial bakgrunn.

PROSESSMÅLENE VURDERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Ansattes refleksjon over egen praksis
- Foreldresamarbeid
- Tverrfaglig samarbeid

6.0 Foreldre/foresatte som ressurs

Språklige ferdigheter er en svært viktig faktor for å kunne delta på den sosiale arenaen. Barn med språkvansker kan derfor lett bli "tapere" i slike sammenhenger, og foreldre som opplever å ha barn som ikke tilfredsstiller samfunnets eller kulturens krav, vil lett kunne oppleve seg selv som "tapere". Erfaringer viser at foreldre som får veiledning i å utvikle gode samhandlingsmønstre med sine barn, bidrar til å fremme barnets dialogferdigheter og sosiale ferdigheter. Det eksisterer et stort og udekket behov hos foreldre for rådgiving i forhold til språk- og kommunikasjonsvansker. Slik rådgiving har i Norge tradisjonelt vært gitt i forhold til fagpersoner, og har i lite grad fokusert på den ressursen foreldrene representerer (språkveilederen s. 92).

Barnehageloven sier at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (utdrag av barnehageloven §1 Formål).

MÅLSETTING

- Alle foreldre skal oppleve at barnehagen arbeider i overensstemmelse med foreldrenes verdier, ressurser og innsatsvilje, og at foreldrenes prioriteringer vektlegges i stor grad.
- Alle foreldre skal få veiledning og hjelp til å støtte opp under barnets språklige og sosiale utvikling.

PROSESSMÅL

- I vår barnehage veileder de ansatte foreldrene på hvordan de kan være gode språkmodeller og legge til rette for at barna får bruke språket sitt og utvikle det.
- I vår barnehage veileder de ansatte foreldrene til å stimulere barnet sitt til mest mulig selvstendighet og selvhjelpenhet.
- I vår barnehage gir personalet foreldrene forståelse og kunnskap om sosial kompetanse.

PROSESSMÅLENE EVALUERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Ansattes refleksjon
- Foreldresamarbeid

7.0 Barnehagen som lærende organisasjon

Barnehagen skal være et systematisk pedagogisk tilbud, hvor dokumentasjon og vurdering er en del av redskapene. Dokumentasjon og vurdering er også knyttet til planlegging. Med bakgrunn i "Barnehagen som lærende organisasjon" blir dokumentasjon og vurdering viktige elementer i barnehagens didaktiske arbeid. Dette arbeidet skal gå i regelmessige prosesser. Didaktisk relasjonstenkning er en modell som synliggjør hva et systematisk pedagogisk barnehagetilbud er. Barnehagen skal arbeide med klare målsettinger for kvalitetssikring, vurdering og utvikling av det pedagogiske tilbudet.

MÅLSETTING

- Alle barnehager skal ha et system for dokumentasjon og vurdering som skal inngå i barnehagens regelmessige prosesser
- Alle barnehager skal ha kunnskap om observasjons- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn og tiltak for oppfølging

PROSESSMÅL

- I vår barnehage gjennomføres vurderinger på en åpen, systematisk og planlagt måte
- I vår barnehage gjennomføres vurderinger på en reflekterende måte
- I vår barnehage er det et tydelig system for dokumentasjon og vurdering
- I vår barnehage tilegner personalet seg kompetanse på fokusområdene
- I vår barnehage benyttes observasjon- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn

PROSESSMÅL VURDERERES GJENNOM

- Kvalitetsplan med egenvurderingsskjema
- Barnehagens årsplaner
- Samarbeidsutvalg
- Medarbeider- og vurderingssamtaler
- Brukerundersøkelser/foreldresamtaler

8.0 Vedlegg

Bruk av egenrederingsskjema

Målet med egenrederingsskjemaet er refleksjon og diskusjon i personalgruppa. Skjemaet og resultatet av kartleggingen skal brukes til intern bruk i barnehagen. Skjemaet er laget på bakgrunn av prosessmålene under fokusområdene. Skjemaet kan brukes individuelt, i mindre grupper av personalet eller hele barnehagen.

Barnehagen skal legge opp til systematikk i arbeidet, og på den måten kan barnehagen internt dokumentere utviklingen som skjer. Bruk av skjema kan være en del av de årlige evalueringssjessene.

Egenrederingsskjemaet kan brukes blant annet til å videreutvikle barnehagen som en lærende organisasjon. Skjemaet skal bidra til å finne sitt ståsted for arbeidet med fokusområdene dvs. hvor er vi nå i forhold til språk-, sosial kompetanse og foreldresamarbeidet. Dersom dette skjer regelmessig, vil barnehagen ha mulighet til å synliggjøre utviklingen internt i hele personalgruppen. Skjemaet kan i tillegg være en del av medarbeidersamtalen.

Barnehagen som arena for utvikling av språket	1	2	3	4	5	6
Jeg/vi legger til rette for at barn skal kunne lytte, observere og gi respons i samhandling med barn og voksne						
Jeg/vi utvikler barns ordforråd og begrepsforståelse						
Jeg/vi legger til rette for at barn kan uttrykke følelser, ønsker, erfaringer og til å løse konflikter						
Jeg/vi legger til rette for positive relasjoner i lek og samvær						
Jeg/vi legger til rette for at barn skal få et positivt forhold til tekst og bilde						
Barnehagen som arena for utvikling av sosial kompetanse						
Jeg/vi støtter og leder barn i samspill, lek og inkludering						
Jeg/vi utvikler barns sosiale kompetanse i barnehagens daglige aktiviteter						
Jeg/vi samhandler med foreldre for sammen å støtte barna i deres utvikling av sosial kompetanse						

Jeg/vi er bevisst egen rolle som gode rollemodeller for barna						
Jeg/vi er anerkjennende ovenfor alle foreldre, uansett kultur og sosial bakgrunn						
Foreldre og foresatte som ressurs						
Jeg/vi veileder foreldrene på hvordan de kan være gode språklige rollemodeller						
Jeg/vi veileder foreldre på hvordan kan legge til rette for at barna får bruke og utvikle språket sitt						
Jeg/vi veileder foreldrene slik at barnet får utvikle mest mulig selvstendighet og selvhjulpenhet Jeg/vi gir foreldre forståelse og kunnskap om sosial kompetanse						
Barnehagen som lærende organisasjon						
Jeg/vi bruker dokumentasjon og vurdering som grunnlag for planlegging						
Jeg/vi gjennomfører vurderinger på en åpen, systematisk og planlagt måte						
Jeg/vi gjennomfører vurderinger på en reflekterende måte						
Jeg/vi har et tydelig system for dokumentasjon og vurdering						
Jeg/vi tilegner oss kompetanse på fokusområdene						
Jeg/vi benytter observasjon- og kartleggingsmetoder til alle barn						